

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor: Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum Sokol, Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa: Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3, 8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).



GREGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den, 16. SEPTEMBER 1974 • POSTFACH, 3 8027 ZÜRICH, (SCHEWEIZ) Nr. 37. • PREIS S. FR. 1.00

Sovětský svaz a laciné úvěry ze Západu

V důsledku hospodářských a měnových zvratů, k nimž došlo v několika posledních letech ve světě, Sovětský svaz značně zbohatl. Hodnota zlata, ropy, dříví a jiných přírodních zdrojů, kterými oplývá, prudce stoupla. Vnucuje se otázka, do jaké míry toto nové bohatství a zvětšená moc, kterou přináší, ovlivní vnitřní i zahr. pol. Moskvy. Jak se zdá, na politice tak zvaného uvolňování napětí se nic nemění. Leccos však naznačuje, že v některých jiných sektorech Moskva už přehodnocuje své postoje. To platí zvláště pro její postoj k zahraničnímu kapitálu. I když je vzhledem k úzkostlivému tajnostkářství v Krem. lu mimořádně těžké odhadnout rezervy Sovětského svazu, nedávno bylo opět učiněno několik takových pokusů; jejich výsledky označil londýnský list Financial Times za dramatické. Sovětské zásoby zlata, které patří k nejprísneji strážným státním tajemstvím, se odhadují na 2.000 až 2.800 tun, těžba tohoto drahého kovu na dvěstě až třístapadesát tun ročně. V běžných cenách na volném trhu představují tyto zásoby hodnotu jedenáct miliard třista milionů až šestnáct miliard dolarů. Ve srovnání se zlatými zásobami Spojených států, jejichž hodnota dosahuje asi čtyřicetipět miliard, a Německé spolkové republiky — dvacet miliard dolarů — není tato číslice jistě nadměrně vysoká. Přihlédneme-li k velikosti Sovětského svazu, nicméně je imposantní, zvláště uvede-li se ve spojitost s jinými sovětskými aktivy: tak například na vývozu ropy vydělávají Sověty nyní přibližně čtyři miliardy dolarů ročně. Bezprostředním důsledkem je, že se závislost Sovětského svazu na západním kapitálu, nikoli však na západní technice, významně zmenšila. Tento vývoj nutně oslabí pozici Západu v očích těch, kdo vidí v uvolňování napětí jen uzavírání dalších dohod a ne přirozený vývoj. Lze již uvést příklady, navštěvující tomu, že se Moskva alespoň v určitých přípa-

dech rozhodla spoléhat na vlastní síly a zřeknout se západní pomoci. Zvláště markantní bylo její rozhodnutí financovat kurský hutní kombinát z vlastních zdrojů — bez pomoci západních Němců, s nimiž dlouho vyjednávala o úvěr. Je pravda, že v poslední době nechyběly ani zastřené návrhy, aby byla naleziště ropy v Sovětském svazu v budoucna zužitkována bez západní účasti; ale i když v tom některé kruhy na Západě spatřovaly znamení nové "nacionalistické" politiky Moskvy, fakta to dosud nepotvrzují. Zdá se, že v Moskvě nepadlo ještě rozhodnutí zastavit zahraniční investice do sovětského petrolejářského průmyslu. Ale nová schopnost Sovětů kupovat vyspělou západní technologii za hotové posílí postavení nacionalistické frakce v Krem. lu, která je proti rozsáhlé západní účasti na rozvoji Sibíře.

Tak či onak, skutečnost však je, že se Sověty nadále ucházejí o západní úvěry, a to ještě usilovněji než v minulosti, kdy jejich rezervy byly mnohem nižší. Vysvětlení tohoto zdánlivého rozporu je nasnadě. Časopis Severoatlantického obranného společenství "NATO Review" napsal, že se skutečně náklady, které má Moskva s vy-půjčováním peněz na Západě, rovnají nyní prakticky nule. Úroky ve výši šest až osm procent ročně, splácené po patnáct let, jsou téměř zcela vynahrazeny inflací, měnovou erosi a zvýšenou produktivitou, které Sověty dosahují s pomocí vyspělého technického umu, dovezeného ze Západu. Sovětský svaz hrál se svými kartami dosud velice dobře, doznal časopis NATa. Zda se postoj Moskvy k západnímu kapitálu skutečně zásadně změní, ukáže teprve blízká budoucnost. Lze však očekávat, že i Západ začne v nové situaci přehodnocovat své dosavadní stanovisko a je téměř jisté, že tam zesílí odpor proti tomu, aby bohatnoucí Sovětský svaz nadále dostával ne- zvykle laciné úvěry.

EMIGRACI VŠEM!

Jednání americké vlády se sovětskými úřady o tom, aby byla zvýšena kvota volného vyemigrování ze Sovětského svazu a aby byla zastavena persekuce všech, kdož se vyemigrovat snaží, táhne se již dlouhou řadu měsíců. Oba zákonodárné sbory této země zaujaly naprosto nekompromisní postoj k žádosti Sov. svazu o udělení nejvyšších výhod k obchodu se Spojenými státy.

Zamítly ji až do té doby, dokud nebude vláda Sovětského svazu ochotna korigovat své rozhodnutí a kvotu emigrantů značně zvýší. Pamatu-jeme se velmi dobře na to, co všechno jako protiargument Sověty použily, vměšování se do vnitřních poměrů země atd., až nyní po dlouhém a v naprosté tichosti vedeném jednání, kapitulovaly — a podle posledních zpráv má být konečně kvota emigrace zvýšena z 35.000 na 60.000, v praxi se má jednat o 70.000. Aby byla zachráněna tvář Sovětů z této kapitulace,

souhlasily Spojené státy nezveřejňovat ústupky, se kterými vláda Sov. svazu souhlasí. Detaily o sovětských zárukách, co se likvidace překážek k emigraci týče, bude zaručena dopisy, které vymění v zastoupení U.S. senátu senátor Henry Jackson a jménem vlády pak bud' sám prezident Ford nebo zahr. ministr Kissinger.

Otázkou nyní je, za prvé — kolik detailů v dohodě obsažených bude zveřejněno, za jakých podmínek sověty odchod nejméně 60.000 emigrantů uskuteční a za druhé, jakými přesnými slovy vymezí administrativu, za jakých podmínek a do jakých detailů Sov. svaz nejvyšší obchodní výhody obdrží a jak bude také dále plynule pokračováno v udělování vládou krytého úvěru Export-Importní banky. A co bychom snad ještě k této další kapitulaci Sov. svazu, o kterou se přičinil nebyvalou měrou sen. Henry Jackson, chtěl říci.

V neoficiální stylisaci dohody je hovořeno o nové kvotě emigrantů: 60.000 židů a "ostatních". Zdá se nám však, že úspěch z celé akce je po stránce praktické výhodou pouze národnostní skupiny jedné, ač dokázaná persekuce a bránění emigrace je jasně dokázáno i u celé řady skupin dalších, které však nejsou na výši jak organizačně, tak i jsou nedostatečně podporovány veřejným míněním, což vlastně ale tak úzce s organizací souvisí.

O plný úspěch akce, o které píšeme, se například přičinili tři nejvlivnější senátoři: Jackson, Ribikoff a Javits, podporování poslancem Charlesem Vanikem, který je českého původu. A co se alespoň těch křiklavých případů z řad nejenom příslušníků ostatních národnostních skupin v Sov. svazu, ale i všech satelitů týče? Nebylo by zapotřebí i tam trochu pomáhat?

DOKUMENTY . . .

Mnichovská dohoda . . .

Miroslav Schubert

Autor článku, který žije nyní na odpočinku v Kalifornii, byl za mnichovské krise během dočasného odvolání vyslancova čes. chargé d'affaires v Berlíně, kde byl přímým svědkem předmnichovských diplomatických jednání západních mocností s Hitlerem.

Ač uplynulo již 36 let od sjednání osudné a osudové Mnichovské dohody. Kainovo znamení, které svými podpisy vtiskli si na čelo Chamberlain a Daladier, nevybledlo. Ba naopak, mnichovanství, anglicky zvané "appeasement", stalo se v mezinárodní politice trvalým pojmem zrahy a politické krátkozrakosti. V kulturních dějinách lidstva pojem "appeasementu" zaujal tragické místo hned vedle pojmu barbarství a vandalizmu a spoju s nimi jistě přetrvá věky. Situaci výborně vystihl Solženicyn. V proslovu, který měl připraven pro přijetí Nobelovy ceny za literaturu a který neměl možnost přednést, Solženicyn vyjádřil

svůj postoj k Mnichovské dohodě těmito slovy:

"Duch Mnichova není ojedinělým úkazem minulosti. Bylo to více než jenom krátká epizoda. Dokonce bych se odvažil pronést názor, že duch Mnichova je vedoucí myšlenkou 20. století.

Celý civilizovaný svět se třásl, když zuby cenící barbarství se náhle vynořilo a přešlo k útoku. Nenašlo však nic, s čím bojovat, leda úsměvy a ústupky. Duch Mnichova je nemocí, kterou je postižena síla vůle bohatých. Je to každodenní stav těch, kdož propadli touze po blahobytu za každou cenu a po hmotném prospěchu jako hlavním účelu života zde na zemi. Takoví lidé — a je jich mnoho v

dnešním světě — dávají přednost pasivitě a ústupu jenom proto, aby jejich normální život potrvál o trochu déle, a jenom proto, aby vývoj do uskromnění nenastal dnes. A zítra bude vše v pořádku. Uvidíte.

Ale nebude vše v pořádku. Cena, kterou budete musít zaplatit za své zbabělství, bude tím větší.

Odvaha a vítězství se nám dostaví jenom tehdy, když sami se odhodláme k obětem."

Potud Solženicyn.

Francie a Velká Británie zaplatily nesmírnou cenu za svou politiku, kterou Solženicyn nazývá zbabělstvím. Obětování Československa nezabránilo válce. Ba naopak zvýšilo Hitlerovu prestíž do ma, až povstání armády bylo bezprostředním, jak delegáti německého podzemí, zejména z kruhu generálů, Londýnu marně dokazovali. Byl by stačil jenom silný hlas

(Pokrač. na str. 7)

O ČESKOSLOVENSKU

Mezinárodní styk

Čs. ministři vyvinuli opět velkou činnost v oblasti mezinárodních styků. Jen námatkou: Generál Džúr, ministr národní obrany odjel na návštěvu do Mongolska, které se ostatně v poslední době — nepochybně hlavně proto, že sousedí s Čínou, těší mimořádné pozornosti všech států moskevského bloku; ministr všeobecného strojírenství Bahyl pobýval ve Francii, kde měl dojednat rozšíření spolupráce v automobilovém a jiném strojírenském průmyslu; ministr zahraničí Chňoupek hostil v Praze s velkou pompou svého filipinského kolegu Romula — tady šlo o první přímější styk po nedávném navázání diplomatických styků; na pozvání ministra kultury Klusáka jezdila po Československu ministryně vlámské kultury Belgického království. Nejčilejší je ovšem oboustranný styk čs.-sovětský. Naposledy u příležitosti oslav Slovenského národního povstání přijel "na kontrolu" velký "přítel" — maršál Grečko.

Slovenská auta

V Bratislavě zahájil provoz nový konstrukční a vývojový závod Bratislavských automobilových závodů, který bude vyvíjet osobní účelová vozidla a malá nákladní auta s motory Škoda 1100 a 1500.

Na Můstku bez provozu

Pro stavbu stanice metra na dolním konci pražského Václavského náměstí bylo nutno vybudovat náhradní vozovku pro tramvaje i auta. Koncem srpna došlo k narušení této vozovky stavebním provozem. Doprava musela být v celém rozsahu přerušena a vedena — včetně tramvají — po náhradních trasách. Chaos v centru Prahy se opět zvýšil.

Komité balkanistů

Čs. akademie věd vytvořila pro koordinace práce v příslušné oblasti celostátní komité balkanistů. Bude zastupovat Československo i na mezinárodních forech. Ze sovětského podnětu se teď např. pracuje na současných dějinách Balkánu.

Obchody s Moskvou

Čs. ministr zahraničního obchodu byl znovu volán do Moskvy, přestože výměna zboží probíhá podle dávno podepsaného protokolu. Z úředních zpráv přesně nevyplynulo, co bylo příčinou Barčákova raportu v Kremle. Konkrétně se uvádělo, že "obě země se dohodly" na kooperaci při výstavbě závodu na výrobu fosforečných hnojiv — samozřejmě v Sovětském svazu. Podle dohody dodá ČSSR strojní zařízení (kromě tohoto podniku i další kovoobráběcí stroje a zařízení pro kovárny a lisovny), zatímco SSSR má od r. 1976 po 10 let dodávat Československu fosforečná hnojiva. Staronové konstatování: Československo patří mezi tři největší obchodní partnery Sovětského svazu, Slovo "partner" tu ovšem nutno brát s velkou rezervou.

Kongres o novorozencích

Za účasti skoro 1100 evropských i zámořských odborníků a 200 čs. účastníků se v Praze konal 4. evropský kongres prenatální medicíny. Za býval se různými otázkami ochrany života a zdraví dítěte v období, než se narodí, během porodu a v prvních dnech života.

Nový školní rok

Ve školním roce 1974-5, který začal 2. září, se na dalším počtu čs. základních škol ověřuje zkrácení pětiletého 1. stupně na čtyři roky s návazností na novou koncepci mateřské školy. Vycházet by se pak mělo už z 3. třídy. Letos byl také — ze 4 na 19 — rozšířen počet čtyřletých učebních oborů s maturitou. Na gymnasiích se posilují matematicko-přírodovědné větve, neboť na vysokých školách byl opět menší zájem o technické a exaktní obory, zatímco humanitní a umělecké jsou přeplněny a většina zájemců se na ně nedostane. Podle ministerských údajů bude v 1. ročníku vysokých škol — které začínají vyučovací rok 1. října — studovat o 1000 mladých lidí víc než loni. Přijímací řízení však bylo oproti minulým létům ještě tvrdší: samozřejmě jen co "třídního postoje" a dělnicko-rolnického původu rodičů.

KAM PŮJDE ŘECKO?

Po odstoupení vojenské junty se na řecké politické scéně objevili vedle různých demokratických politických skupin také komunisté. Vrátili se z exilu nebo ze žalářů a připravují se na účast v politickém životě. Komunistická strana sice ještě povolena nebyla, zdá se však, že z politiky natrvalo vylučována nebude. Někteří členové nynější vlády soudí, že komunisté na povrchu, mohou demokracii škodit méně než v podzemí a že by se jim měla dát možnost podílet se na nezbytně nutné modernizaci řecké společnosti. Řecká komunistická strana byla zakázána po občanské válce, v době, kdy byla tak jako tak v úpadku. Komunisté, kteří občanskou válku vyvolali a způsobili národu hodně utrpení, se tak zprofanovali, že by tehdy ani bez zákazu velké šance ve volbách neměli. Koncem padesátých let se

však ze svého debaklu opět vzpamatovali. Napojili se na nejlevicovější politickou skupinu, která byla tehdy povolena, na takzvanou Spojenou demokratickou levice a roku 1958 jí pomohli při volbách k značnému úspěchu. Spojená demokratická levice, známá pod zkratkou EDA, na sebe soustředila 26 a půl procenta hlasů. V pozdějších letech se však od ní někteří voliči distancovali. Přesunuli se poněkud do prava a přiklonili se k vůdci levého středu George Papandreouvi, jehož syn Andreas Papandreou se nyní vrátil z exilu a snaží se zorganizovat široké sociálnědemokratické hnutí s popodobným programem, jaký má levé křídlo britské labouristické strany. Ke komunistům má dosti blízko, ale v soutěži o přízeň občanů je jejich rivalem. Těžko mu mohou konkurovat. Rozpory, do kterých zabředli roku

1968, ještě nepominuly. Tehdy se řecká komunistická strana rozštěpila na dvě složky — na takzvanou stranu interní a stranu externí, nebo ortodoxní. Ortodoxní strana byla ve výhodě, protože měla podporu Moskvy a zdá se, že má i dnes lepší pozici než strana interní.

V čele ortodoxní strany stojí Harilaos Florakis, který v občanské válce vystupoval jako samczvaný generál takzvané demokratické armády a poté prožil 20 let buď v žaláři nebo ve vyhnanství. Do Řecka se vrátil teprve koncem minulého týdne, a již tři dny poté vyložil na tiskové konferenci svůj program. Vzněl požadavek, aby Řecko vystoupilo ze Severoatlantického obranného společenství a aby Američané vyklidili všechny vojenské základny na řeckém území. Oba vojenské bloky, jak NATO, tak i Varšavský pakt, odsoudil.

Na mušku si vzal i předsedu vlády Karamanlise. Prohlásil, že by se nemělo zapomínat, jakým způsobem se navrátil k moci a kterou třídu zastupuje. Florakis zároveň zapochyboval o tom, že Karamanlis upřímně usiluje o nastolení demokracie. Kdyby prý byl opravdovým demokratem, provedl by důkladnější čistky v armádě, amnestoval by sto tisíc řecků, kteří byli po občanské válce zbaveni státního občanství a komunistickou stranu by legalizoval. Ortodoxní komunistická strana Řecka — jak dodal — si chce vzít příklad z francouzských a italských komunistů. Až bude legalisována, chce při volbách spolupracovat s ostatními demokratickými skupinami a vytvořit s nimi lidovou frontu.

Větší vyhlídky na legalizaci než strana Florakisova má však, jak se zdá, její odpůrkyně, takzvaná strana interní. Její předáci jsou s nynější vládou v lepším kontaktu než Florakis. Prosí se, že by nejraději obnovili někdejší Spojenou demokratickou levice EDA. Věř, že by ji volili i ti Řekové, kteří jsou sice orientováni doleva, ale ke komunismu mají značné výhrady a komunistickou stranu by nikdy nepodpořili. Florakis takovou taktiku a strategii podceňuje. Domnívá se, že obnovou Spojené demokratické levice by se situace řeckých komunistů zbytečně zkomplikovala.

Rodinné domky

Podle čs. statistik stále klesá podíl rodinných domků na bytové výstavbě. Zatímco v r. 1950 činily 75% celého bytového fondu, v r. 1970 už to bylo jen 58% a číslo stále klesá. Z celkového počtu bytů, postavených v Československu po 2. světové válce, činí rodinné domky necelých 30%. Pro srovnání — v USA je to 80% bytové výstavby. Důvodem jsou především vysoké stavební a provozní náklady, které v čs. poměrech podstatně převyšují náklady na bydlení v činžovních domech. V poslední době začínají úřady stavbu rodinných domků podporovat; především proto, že chtějí zabránit výstavbě rekreačních chat a domků, což "odčerpává" stavební materiál i pracovní síly. Výstavba rodinných domků je proto podporována především tzv. nenávratnými příspěvky, tj. promínutelnými bezúročnými půjčkami.

Růst obyvatelstva

Podle statistiky předpokládá daného trendu mělo by čs. obyvatelstvo během tří let dosáhnout počtu 15 milionů. Na přelomu 80. let se na Slovensku počet zaokrouhlí na pět milionů. V r. 2000 se v českých zemích očekává narození 11-milionového obyvatel.

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjišťujete, že doba, kdy věnovaly boдрé místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bořavým místem světa a jeho svědomím. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska ránce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu:

AMERICKÉ LISTY,

Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz

Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.

Jméno:

Adresa:

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent.

Změna k lepšímu

Milan Schulz

Prvního září roku 1939 mi bylo devět a kousek. Nastupoval jsem toho dne do čtvrté třídy obecné školy, měl jsem o světě kromě povinných školních poznatků představy hlavně z dobrodružných knížek a filmů, které oproti dnešním působily daleko romantičtější a pracovaly s daleko menším množstvím reálných faktů. To říkám proto, aby byl jasný rozdíl mezi tehdejšími a dnešními devítiletým klukem, mezi dítětem předválečným a dítětem období uvolňování napětí — abych zase pojmem ne příliš zvůňným opsal, dejme tomu, poslední třetinu dvacátého století. Ten rozdíl je totiž velice důležitý. Prvního září roku 1939, ať kdo chce či nechce, začala s počátkem druhé světové války proměna světa — a to proměna věru dokonale — a s ní i proměna člověka. Je to samozřejmě především znát na tehdejších devítiletých a dnešních pětačtyřicátnících; ale proměnu lze pochopitelně pozorovat i u dnešních devítiletých; já osobně bych — snad v neuváženém optimismu — řekl, že proměnu pozitivní.

Ale zůstaňme u oněch záříových dnů z doby před 35 lety, kdy se hitlerovský váleč-

Ovšem nemohlo být známo to, co se odehrálo až později, například rozsah následných válečných akcí, celosvětovost konfliktu. Nejdříve šlo každému o jeho vlastní zájem a obranu. A tu sehrál velice zvláštní roli příští "osvoboditel" výnosů Evropy a pozdější "supervelmoc" (což je dobré si obojí už pro onu dávnou chvíli připomenout) — Sovětský svaz. Je dobře znám sovětsko-nacistický pakt o neútočení, uzavřený týden před Hitlerovým útokem na Polsko a opatřený (už tehdy pro všechny zúčastněné) srozumitelným tajným protokolem o rozdělení Polska mezi obě smluvní strany, jakož i o zásadním vymezení oblastí zájmu v

Pobaltí a na Balkáně. Následující vojenské akce pak těmto protokolům přesně odpovídaly. A co je vskutku pozoruhodné, Sovětský svaz na jejich základě anektoval oblasti, které už pak nikdy jejich původním vlastníkům nevrátil; a to jde — nutno znovu upozornit — o "největší přátele" Moskvy, například o Polsko a Rumunsko. Nelze popírat, že psychologicky byly tyto prohrané akce nové, ještě tiše nastupující imperialistické velmoci dovedně spočítány. Sovětský svaz — byť na základě nepříliš dobře vyhlízejících smluv s nacisty a s průvodními jevy vzájemných blahopřejných telegramů a různých ujištění o věrnosti a přátelství mezi Stalinem a Hitlerem — vlastně jmenované oblasti "zachraňoval" (jak se to dalo dodatečně vysvětlit) před nacistickou okupací. Uprostřed rachotu hitlerovských zbraní si svět nevšiml, že hned od samého počátku válečného konfliktu si hraje svou, dlouhodobě plánovanou hru nový vážný partner a uchazeč o světovládu.

Kreml — jemuž tehdy vládli Stalin a jeho blízcí — kalkuloval chladně. Na počátku války, kdy sám nebyl pevný v kramflecích (viz jen čistky v Rudé armádě ještě v roce 1938), uzavřel s dychtivým expanzorem mírový pakt; tím mu zároveň uvolnil ruce pro výpad proti Západu, proti — jak říkali v Berlíně — "plutokratům", proti — jak říkali v Moskvě — "kapitalistům". Velkoněmecká říše a západní demokracie se vyčerpávaly ve vzájemném střetnutí, při jeho přípravě — jak už řečeno — Sovětskému svazu připadly první územní zisky. On sám se chystal na svou vlastní účast v rozrůstající se válce; byť zatím nebylo jasné s kým, proti komu a na které frontě. Teoreticky bylo možné, že Hitler — poté co ovládl západoevropský kontinent — dosáhne svého i vůči Anglii; proto i Moskva

hovořila zpočátku o "britských imperialistech" jako o hlavním protivníku. Teoreticky se mohlo stát, že akce osy Berlín-Rím-Tokio (jak se shodou okolností vytvořila) se obrátí později proti Spojeným státům americkým a Rusko tu zůstane jako jazýček na vahách, který se připojí tam, kde to bude pro jeho perspektivní plány výhodnější. Teoreticky bylo také jasné, že v případě Hitlerova neúspěchu vznikne na východě a ve středu Evropy pro Kreml nová, nevídaná šance — neboť tu Moskva, v oblasti převážně slovanské, bude moci vystupovat jako bájný osvoboditel.

Tyto teorie, tenkrát tajně propracované, se měly v jistých obměnách naplnit skutkem. Velká Británie se o všem ubránila a začala se — s přibývajícím pomoci Spojených států — připravovat na odvetu. Japonsko, jehož spojení s Hitlerem se utužilo, stupňovalo své válečné hrozby Americe, byť bylo i pro Rusy stálým, ostatně dávným nepřítelem. Svěrázná logika onoho konkrétního světového válečného střetnutí tomu chtěla, aby v rozmezí půl roku napadl Hitler Sovětský svaz a Japonsko Spojené státy. Ve válce tím nastal obrát takového významu, jakého si v oné chvíli byl málokdo vědom. Na scéně vystoupily velmoci, které už o pár let později sehrály a doposud hrají pro dlouhou řadu světových dějin rozhodující roli. Obě dvě — jakoby zákonitě svůj první svár s krátkodechým agresorem prohrávaly; o to větší bylo pak jejich vítězství; i ono zákonitě završené: americká technika předvedla světu převratný vynález, který lze použít pro hrozivé ničení, ale i pro blaho všeho lidstva; sovětská vojenská moc obsadila mravenčím trénem maršála Malinovského a jiných vojevůdců široké předpolí, sahající od Baltu přes Berlín, Labe, Vltavu a Dunaj až po řecké hranice. Americký vynález, posléze přejatý i dalšími státy, byl podroben rozumné a zatím účinné kontrole; americká vojska odešla vlastně ze všech území, jichž ve vítězném postupu proti nacismu a japonskému výboji dosáhla. Sovětská ozbrojená a s tím i politicko-policejní moc ze svých dobytých pozic prakticky neustoupila.

To všechno začalo — a došla jinak — před třiceti pěti lety. Bylo mi tehdy devět a ve škole začalo přibývat němčiny, jejíž vyučovací hodiny se zahajovaly povinně vztyčováním pravicí a v případě potopených "bruto registrovaných" tun i zpěvem ryčného písne, zvané "Engladiel". Vypadalo to špatně; moji rodiče se dali kvůli mně

Varšavské konferenci odzvoněno?

Vídeňský nezávislý deník "Die Presse" zaznamenal zprávy, podle nichž mají západoevropské komunistické strany námitky proti mezinárodní konferenci nejvyšších představitelů komunistických stran chystané na

konec září ve Varšavě. Projevilo se to tím, že někteří komunističtí vůdci na západě odmítli pozvání na sjezd do Varšavy. V diplomatických kruzích v Londýně kolovaly pověsti, že sovětský blok chce tyto námitky obejít tím, že se místo formální konference má konat schůzka vůdců stran ve volnějších rámci. Ve Vídni se poukazuje na to, že už nemůže být řeč o "světové konferenci na vrchole."

Zdá se, že iniciativa varšavského vedení, které prý rozeslalo pozvánky na konec září, nebyla přijata chladně jen na Západě. Proslychá se, že také rumunský státní a stranický šéf Ceausescu k nim zaujal zdrženlivý postoj. Jugoslávie prý pozvání odmítla se vši rozhodností, poukazujíc na to, že stojí mimo mocenské bloky. Necht' komunistických stran na Západě a také necht' Rumunská k formálním konferencím, po nichž je nutno vydávat závěrečná komuniké, souvisí především s čínsko-sovětským sporem a s obavami, že by se Moskvě podařilo prosadit protičínské prohlášení. Přes změněnou formu chystané varšavské schůzky se ale zdá, že odpor proti ní neochabí. Mnozí se také přiznávají, že komunisté na Západě, zejména italská a francouzská soudruzi, se stavějí proti postojům Moskvy z vnitro-politických důvodů. Podle názoru pozorovatelů se tato tendence bude pravděpodobně sesilovat, takže snahy východního bloku vytvořit jednotnou linii skončí nejspíš neúspěchem.

Nukleární Škodovka

Zvláštní závod plzeňské Škodovky rozvíjí svou výrobu zařízení pro jaderné elektrárny. Pro první čs. atomovou elektrárnu v Jaslovských Bohumicích tu vyrobili speciální zavazovací stroj pro kontinuální výměnu paliva. Počátkem srpna byl stroj poprvé nasazen. Palivo bylo přesně vyměněno při plném provozu jaderného reaktoru.

NA LEPŠÍ K VAŠATOVÍ

ný stroj dal do pohybu. Že se tak stane, bylo už v té chvíli zcela jisté; ale ta jistota nebyla právě starého data. Nejen obyčejní lidé — kterým nebylo dáno nahlížet do diplomatických jednání, ale i mnozí státníci pořád nevěřili, že pouhých dvacet let po jednom krvavém dobrodružství by už zase mělo začít jiné jak se přepodkládalo, ještě krvavější. Imperialistické mocnosti, která byla z různých důvodů nejlačnější, mocní tohoto světa až podivuhodně snadno ustupovali a předhazovali jí — rádobý pro zasycení — malé národy a státy. Ale rozpínavý agresor se neuklidnil a s pomocí mezinárodní jednak naivity, jednak protřelosti polykal jedno sousto za druhým.

Tu je třeba se zastavit — aby ona pozdější proměna lidské mysli byla z dlouhodobého hlediska zdůvodněna — u podzimu roku 1939 a u měsíců následujících jako u jednoho z psychologicky nejzávažnějších momentů novodobější historie. A u oné naivity a protřelosti, která ovládala diplomatickou scénu. Pokud jde o Hitlerovy záměry, bylo (být) zatím jen částečně jasno, oč mu jde.

SLOVAK GYMNASTIC UNION

SOKOL

of the United States of America

THE FIRST SLOVAK SOKOL SOCIETY in the U. S. A.
OFFERS YOU:

- MANY FRATERNAL BENEFITS
- COMPLETE LIFE AND ENDOWMENT INSURANCE
- MORTGAGE PROTECTION INSURANCE
- SUMMER PHYSICAL FITNESS CAMPS
- RECREATIONAL ACTIVITIES IN OUR HALLS

DON'T WAIT — JOIN NOW!
WE ARE HERE WHEN NEEDED

276 Prospect Street, East Orange, N. J. 07017

(Area Code 201; 676-0280)

ANDREW VENGLARCHIK, JR.
President

JOHN SPOCI
Secretary

KARDELJ V MOSKVĚ

Skutečnost, že přední člen jugoslávského vedení Edvard Kardelj letěl — pro veřejnost neočekávaně — do Moskvy, připomněla, že jugoslávsko-sovětské vztahy jsou teď sice formálně dobré, ale nepochybně nadále složité. Kardelj je jako člen předsednictva Svazu komunistů Jugoslávie sice jen jeden z několika desítek nositelů této funkce a v devítičlenném státním předsednictvu zastupuje Slovinsko, tedy jednu z menších jugoslávských republik, ale Kardelj patří k dávným spolupracovníkům presidenta Tita a všeobecně se považuje za jakéhosi dědice trůnu po Titově odchodu. Výjimečnost Kardeljova postavení potvrdila i úloha, kterou hrál na květnovém sjezdu jugoslávské strany. Vzhledem k tomu, že pozorovatelé dávali Kardelji dosud titul vedoucího stranického sekretária a ideologa, bylo jistým překvapením, že se tento představitel ve svém sjezdovém vystoupení soustředil na zahraničně-politické otázky. Ve světě se takřka zapomnělo, že Kardelj byl právě ve velmi kritickém období jugoslávského vývoje, na vrcholu jugoslávsko-sovětské roztržky v letech 1948 až 1953, ministrem zahraničí, což byla za tehdejších okolností funkce velmi exponovaná, a to i v ideologickém smyslu. Nynější takzvané neangažovaná zahraničně-politická orientace Jugoslávie má rovněž ideologický obsah a z Kardeljova vystoupení na letošním sjezdu byl nejzajímavější pokus ztotožnit takzvanou neangažovanost s úsilím o budování socialismu ve specifických podmínkách. Na loňské konferenci neangažovaných zemí v Alžiru se sice vedl spor o to, má-li Kuba opravdu právo na účast v tomto sdružení, ale z jugoslávského hlediska je i Castrov režim přes svou úzkou spolupráci se sovětským blokem zapojen do neangažovaných, jak teď — po návštěvě kubánského ministra zahraničí Roy v Jugoslávii — znovu v Bělehradě potvrdil stranický orgán Komunist. Z toho můžeme usoudit, že Kardelj neletěl do Moskvy, kde ho uvítal tajemník pro styky s vládnoucími stranami Katušev a kde k jeho prvním partnerům patřil člen sovětského politbyra Kirilenko, aby tam přijal protesty proti nynější jugoslávské koncepci neangažovanosti. Sověty v této fázi jako by přijímaly Jugoslávii, jaká je. Na sklonku minulého měsíce neváhala moskevská Pravda uveřejnit článek Cvijetina Mijatovice, Kardeljova kolegy jak ve stranickém, tak i ve státním předsednictvu Jugoslávie, s velmi kladným hodnocením systému samosprávy pracujících, tedy myšlenky, pro kterou se Sověty nikdy nedokázaly nadchnout. V pondělí se tisková agentura TASS vrátila ke květno-

Mezinárodní přehled

vému sjezdu Svazu komunistů Jugoslávie a chválila, jak se uplatňují jeho závěry. Je tedy možno mít pocit, že v sovětsko-jugoslávských vztazích vládne pohoda. Sovětské i jugoslávské sdělovací prostředky se jednoznačně distancovaly od spekulací některých západních novin o možnosti intervence Sovětského svazu v Jugoslávii. Přesto však zůstává ledačco nejasné. Je jisté nezvyklým zjevem, že v poměrně krátkém rozmezí šesti týdnů ode vzdal sovětský velvyslanec v Bělehradě dvě poselství sovětského politbyra pro presidenta Tita. Je nasnadě, že se v sovětsko-jugoslávských vztazích usiluje o upřesnění vzájemných pozic. Může to být v souvislosti s akutní krizí na Kypru a může to být také v souvislosti s celkovou situací v oblasti Středozemního moře. Vzhledem k tomu, že počátkem července diskutoval s polským stranickým předákem Gierkem nejdříve Edvard Kardelj ve Varšavě a pak president Tito v Bělehradě také o problémech mezinárodního komunistického hnutí, je pravděpodobné, že tyto problémy jsou i námětem nynějších sovětsko-jugoslávských kontaktů. Nepochybně by Sovětům vyhovovalo, kdyby Jugoslávie přece jen nebyla, jaká je, a dala se například zapojit do sovětských plánů uspořádat nejdříve evropskou a potom světovou konferenci komunistických stran. Jenže síla mezinárodního postavení Jugoslávie byla vředycky v její zahraničně-politické i ideologické osobitosti.

dž

NA KYPRU STÁLE NEJASNO

Viktor Minin, oficiální sovětský pozorovatel na ženevské konferenci o Kypru, zůstane ve švýcarském městě tak dlouho, jak bude třeba, hlásil korespondent agentury France Presse s poukazem na dobře informovaný diplomatický pramen, Minin, který se sešel s tureckým ministrem zahraničí Guenešem, bude nadále ve styku s činiteli Spojených národů a přímo zúčastněných mocností. Postoj Moskvy je v kostce asi takovýto: Sovětský svaz chce smlouvu o Kypru z roku 1960 zapomenout anebo nebrat na vědomí. Na základě tohoto dokumentu má Británie na Kypru dvě vojenské základny. Z téhož důvodu byla v Ženevě uspořádána první konference o Kypru. Sověty soudí, že urovnat problémy Kypru tak, aby se dosáhlo evakuace všech zahraničních vojsk, je věcí Rady Bezpečnosti tří přímo zúčastněných mocností, jakož i zástupců ostrova, který je "svrchovaným a nezávislým státem". Podle Mininova názoru musí být Rada bezpečnosti "schopná ak-

ce". Jak se proslechlo, Minina překvapilo, že druhá konference o Kypru byla zahájena osmého srpna bez zástupců obou skupin kyperského obyvatelstva, kteří byli přizváni teprve na 10. srpen. Sovětský pozorovatel označil rezoluci tří přímo zúčastněných mocností za "negativní". Turecký ministr zahraničí Gueneš, který prodloužil svůj pobyt v Ženevě, prohlásil, že "Řecko a Turecko jsou odsouzeny k tomu, aby byly přáteli". Podle soudu si obě skupiny kyperského obyvatelstva přejí "dvoji enosis" — kyperští Řeci chtějí připojení k Řecku, kyperští Turci spojení s Tureckem. Protože však dvoji enosis není na základě mezinárodní situace možná, musí tři přímo zúčastněné mocnosti nezávislost ostrova "vynutit", ale zároveň přihlížet k tužbám obou kyperských národností.

PRVNÍ STÁTNÍ HOST PRES. FORDA

Jordánsko může počítat s podporou Spojených států při uskutečňování spravedlivého a trvalého míru na Blízkém východě. Tak ujistil jordánského krále Husajna za jeho návštěvy v Bílém domě americký prezident Gerald Ford. Prezident zároveň řekl, že je hrdý na to, že mohl uvítat jordánského krále jako svého prvního státního hosta. Za kladný vývoj na Blízkém východě je třeba děkovat i Husajnově odvaze a porozumění, vyzdvihl prezident Spojených států. Husajn vyjádřil naději, že rozhodnutí a odvaha — jak řekl — "našich přátel ve Spojených státech" umožní lepší život příštích generací na Blízkém východě. Oba vůdci se dohodli, že budou prosazovat co nejdřívější odpoutání vojsk mezi Izraelem a Jordánskem. Izraelské ministerstvo zahraničí v prohlášení, vydaném v Tel Avivu, ujistilo, že Izrael je připraven k mírovému narovnání s Jordánskem, ale že odmítá požadavek amánských vlády, aby stáhl svá vojska ze západního břehu Jordánu.

"FRANCIE NEZTRÁCÍ ČAS"

Překvapující a narychlo svolané setkání německého spolkového kancléře Schmidta s francouzským prezidentem Giscardem d'Estaingem vyvolává značnou pozornost. Takzvaná "pracovní večere" mezi čtyřma očima obou státníků měla souvislost s novými francouzskými iniciativami — které se týkají evropské jednoty. Francie nemůže ztrácet čas, chce-li využít předsednickou funkci, kterou má dokonce roku v Evropském společenství. Pozorovatelé v Paříži se dokonce domnívají, že Francie

chce zorganizovat novou konferenci nejvyšších představitelů devíti členských států společenství letos na podzim, jakmile bude po chystaných britských volbách. Bud' jak bud' Giscard d'Estaing a Schmidt se chopili příležitosti uvažovat spolu o termínech a metodách na cestě k politické jednotě Evropy. Francouzský prezident hovořil na televizi o nynější Evropě jako o oblasti na mapě, která může mít skutečný význam jen tehdy, jestliže vlastními silami dosáhne nutně organizace. Kancléř Schmidt ukázal právě výmluvným způsobem — jak si Evropané mohou pomoci sami a pomocí si vzájemně, když dal Itálii úvěr dvou miliard dolarů, aby tento člen Evropského společenství mohl překonat své nynější hospodářské a finanční obtíže. Podobnými obtížemi, i když značně menšími, trpí ostatně Francie, kde koncem roku dosáhne inflační míra podle odhadu 15ti procent. Francie má také značný schodek v zahraničním obchodě, který nebude možno snadno překonat, dokud se nenajde kompenzace za zvýšení cen ropy a surovin.

Večere v Elysejském paláci je už třetí schůzkou presidenta Giscarda d'Estainga s Helmutem Schmidtem po jarních francouzských prezidentských volbách. Oba politici, kteří byli ještě nedávna ministry financí, se dobře znají a spolupracují už několik let. Jsou zjevně oba přesvědčeni o tom, že francouzsko-německá dohoda je základnou pro dohodu mezi všemi členy Evropského společenství. Jejich pařížskou schůzku je proto možno hodnotit jako začátek řady dalších společných úvah mezi nejvyššími představiteli devíti států společenství o dalším postupu při hledání jednoty Evropy.

O KATASTOFĚ TU-144

Katastrofa sovětského nadzvukového dopravního letounu TU-144, k níž došlo 3. června loňského roku na letecké přehlídce u Paříže — zhatila všechny naděje Moskvy na eventuelní zakázky od západních leteckých společností. Francouzští a sovětské odborníci, členové smíšené komise, kteří přes rok vyšetřovali tuto neštěstí, dospěli v oficiální zprávě z 27. července k závěru, že "příčiny katastrofy nemohly být zjištěny". Příslušné kruhy si vykládají nyní celou věc tak, napsal korespondent londýnského listu Daily Telegraph, že rozpadnutí letadla za u kázkového letu a jeho zřícení v plamenech zavinila patrně vážná chyba v konstrukci. Zájem západních leteckých společností se přesunuje na francouzsko-britský

nadzvukový letoun Concorde.

Na loňské přehlídce u Paříže znalecům neušlo, že na sovětském letadle bylo provedeno několik významných konstrukčních změn. K nim patřilo i křídélko, namontované na špičce přední části Tučka 144. To naznačuje, do dal londýnský list Daily Telegraph, že letadlo nemělo dostatečnou kontrolu při menších rychlostech, vyžadovaných pro přistávání a startu.

DOHODA NEJENOM HOSPODÁŘSKÁ

Ohlas dohody, kterou dosáhl německý spolkový kancléř Schmidt s italským ministerským předsedou Rurorem, z níž vyjímáme: Dohoda svým významem zdaleka přesahuje oblast čistě hospodářskou. Ovšem že se v Římě na ni v první řadě dívají jako na důležitý krok, který má Itálii pomoci v její nejhorší hospodářské krizi v poválečném období. Ale z širšího hlediska je považována také za důležité uznání vzájemného vztahu hospodářství jednotlivých zemí Evropského společenství a z toho vyplývajícího závazku k pomoci členskému státu, který se ocitl v obtížích. Oba šéfové vlád se dohodli za své schůzky na Comském jezeře koncem minulého týdne, že Německá spolková republika poskytne Itálii úvěr ve výši dvou miliard dolarů. Právě tak důležité je, že Západní Německo slíbilo podporovat jednání o další úvěry, které má Itálie obdržet v rámci Evropského společenství. Dalekosáhlé důsledky bude mít pravděpodobně na Západě ochota Bonnu hodnotit italské zlaté rezervy, které jsou zárukou úvěru, nikoli podle oficiální sazby — která je něco přes 42 dolarů za uncii — nýbrž zhruba podle mnohem vyšší ceny, kterou se platí za zlato na volném trhu. Úvěrová situace četných zemí by se drasticky zlepšila, kdyby se zlaté rezervy hodnotily podle příkladu německé italské hodody. I při tomto novém zhodnocení italských zásob zlata, zůstává ovšem platební bilance této země vážným problémem. Schodek v zahraničním obchodu dosahoval od letošního ledna průměrně jednu miliardu dolarů měsíčně. Inflační míra dosáhne koncem tohoto roku asi 25 procent. Itálie před dvěma týdny začala uskutečňovat program dalekosáhlých hospodářských opatření, která mají této situaci čelit. Náleží mezi ně silné zvýšení daní, omezování úvěru v domácím hospodářství a v dovozu a škrty ve státních vydáních. Ochota Západního Německa finančně pomoci Itálii, se zdá nasvědčovat tomu, že úřední kruhy v Bonnu sdílejí názor hospodářských odborníků v Římě, že program bude účinný. Může se ovšem stát, že politická situace bude vyžadovat určité úlevy v tomto programu šetření. Po-

Kdo je autorem "Tichého Donu"?

Libuše Obrusníková

Alexandr Solženicyn se obrátil k západním literárním vědcům s výzvou prozkoumat autorská práva sovětského spisovatele Michaila Solochova na román "Tichý Don". Solženicyn se odvolává na studii bližší nejmenovaného sovětského literárního historika D., jenž nedávno zemřel a svou nedokončenou práci Solženicynovi svěřil k publikaci.

D. ve své studii poznamenává, že Solochov v době údajného napsání "Tichého Donu" dokončil všeho všudy čtyři třídy základní školy a v době publikace mu bylo pouhých 23 let. Nikdy později nenapsal nic lepšího nebo alespoň stejně hodnotného. D. připisuje autorství "Tichého Donu" méně známému protisovětsky naladěnému spisovateli Fedoru Dmitrijeviči Krjukovovi, který zemřel na tyfus v r. 1920. Ve své době byl považován za nejtalentovanějšího spisovatele píšícího o životě donských kozáků. Před jeho smrtí bylo známo, že pracuje na obsáhlém epickém díle ze života kozáků, ale po jeho smrti všechny jeho rukopisy záhadně zmizely. Taktéž rukopisy Šolochova zmizely v době Druhé světové války. 13. srpna 1965 uveřejnil rostovský časopis "Molot" kritický článek o F. D. Krjukovovi a označil ho za "nezaslouženě zapomenutého".

Autor článku upozornil na podobnost života Krjukova s osudy hrdiny "Tichého Donu" Grigorije Melechova. Za článek byl autor později kritizován v časopise "Sovětskaja Rossija". Ve dvacátých letech jeden z kritiků obrátil pozornost k tomu, že název románu se

připomíná v korespondenci mezi spisovatelem Leonidem Andrejevem a divadelním kritikem Sergejem Goloiševem. Někteří kritikové proto považují Goloiševa za autora "Tichého Donu". Avšak D. považuje Goloiševa pouze za prostředníka, snažícího se předat Krjukovův rukopis Andrejevovi.

Tolik se o věci zmínjuje článek v nedělním New York Times.

Avšak pochybné autorství "Tichého Donu" bylo již připomínáno mnohem dříve mnohými jinými literáty. Tak třeba Světlana Alblujevová vzpomíná: "... Bylo to všeobecně známo. Kdekdo mluvil o tom, že Šolochov zcizil rukopis padlého důstojníka Bílé armády a zařadil jej do své knihy. Žertovalo se o tom, že jedině vskutku dobré co Šolochov napsal, bylo právě to co odcizil..." Natalie Bělinkovová souhlasí se Světlanou.

Začátkem t. r. vyšla v New Yorku kniha Johna Barrona "KGB" vydaná Reader's Digest Press. V ní se uvádí jiná verze autorství "Tichého Donu".

Literární kritik Viktor Vinogradov jednou řekl filosofu Alexeji Jakuševovi, že si je jist, že Šolochov "Tichý Don" nenapsal. Pak v r. 1968, krátce před svou emigrací na západ, Jakušev slyšel od vydavatele časopisu "Novyj mir" vysvětlení, jak asi Šolochov odcizil materiály románu.

Začátkem roku 1968 obdržela redakce časopisu "Novyj mir" dlouhý rukou psaný dopis od nějaké ženy z Leningradu. Prohlašovala, že její bratr (Sentuchov nebo Kuzmin — Jakušev neměl pře-

snou informaci) napsal román o důstojníku Bílé armády za občanské války. Když byl uvězněn bolševiky v r. 1920 a hrozilo mu zastřelení, bratr ze strachu, aby jeho práce nepřišla nazmar, svěřil její úkryt svému spoluvězni — knězi.

V době bratrova zatčení nebyla žena přítomna a o všem se dověděla později od svých sousedů. O knězi i o rukopisu se taktéž dověděla z nějaké bratrovy poznámky propašované z vězení. Sousedé jí sdělili, že vyšetřovatelem jejího bratra a kněze byl M. A. Šolochov.

Na místě, které bratr označil a které svěřil knězi, žena rukopis nenašla. Později však objevila v bratrových papírech rannější kopii rukopisu a vše uschovala. Ve svém dopise sdělila, že kromě bezvýznamných změn ve jménech a dialozích je kopie, kterou ona uschovala, naprosto shodná s verzí "Tichého Donu", kterou Šolochov uveřejnil pod svým jménem. Nakonec překonala strach z veřejného vystoupení a rozhodla se jednat, dříve než sama zemře. Redaktor časopisu "Novyj mir" Alexandr Tvardovský jí ihned odpověděl dopisem a radil jí předložit věc oficiálně prokuratuře v Leningradě s žádostí o expertizu rukopisu. Brzy nato Tvardovský navštívil ženu osobně. Ta mu oznámila, že uposlechla jeho rady, předala rukopis i poznámky prokurátorovi, ale před několika dny byla věc zastavena bez odůvodnění. Tvardovský navštívil prokurátora osobně, ale nedosáhl ničeho. Případ byl zastaven shora. Později přátelé oznámili Tvardovskému, že několik dní před ním byl v prokuratuře sám Šolochov. Tím případ skončil.

Profesoru Jakuševovi byl případ vyprávěn nejprve Tvardovského zástupcem A. M. Marjamovem, a později osobně Tvardovským, který mu ukázal dopis leningradské ženy.

První část "Tichého Donu" vyšla v letech 1928-29, další část v r. 1932 a poslední, nejslabší část vyšla až v r. 1940. Je známo, že Stalin měl se Šolochovem bouřlivé diskuse o celkovém vyznění románu a vyžadoval přepracování jeho konce, o což se Šolochov snažil, ale bez valného výsledku. Stylově i kompozičně je druhá část románu pojata značně rozdílně od části první.

Ať už je pravda o autorství "Tichého Donu" jakákoliv, je zřejmé, že dokázat pravdivost kterékoliv verze bude téměř nemožné kvůli nedostatku svědků a vědeckého materiálu, buď zničeného nebo nepřístupně uzavřeného v nedobytných sovětských archívech. Korunní svědek — M. A. Šolochov (jemuž je dnes 69 let) nebude svědčit proti sobě tím spíše, že za sporný román obdržel v r. 1965 Nobelovu cenu.

Česká literatura a normalizace

Často poukazujeme na to, jak tak zvaná normalizace udělala z české literatury, která se koncem šedesátých let brala ve světě vážně, svým způsobem Jiráskův Hronov. Rozšafní duchodci, zasloužili pamětníci, veteráni socialistického realismu jakož i ochotníci s příjmy profesionálních hvězd se občas sejdou, poklepou si vzájemně na ramena a zase se rozejdou. Oficiální tolerované výtvarné umění se tomu podobá jako vejce vejci. Luboš Hlaváček, pracovník Československé akademie, se nedávno pokusil v Nové myslí shrnout "tvůrčí problematiku socialistického výtvarnictví". Protože není ideolog ani funkcionář, nýbrž vědec, nemá přirozeně snadný recept, jak vyjít z dnešní prostřednosti a nudy, a tak nakonec svůj námět shrnuje velice všeobecně takto: "Umění není 'soukromá věc', ale nezbytný činitel každodenní lidské komunikace, jejíž všední prozaičnost má dar poetizovat lidský úděl." Bylo by skoro ideální, kdyby to bylo možné. Jenže: v této žádoucí a prospěšné lidské komunikaci mezi dvěma lidmi, umělcem a divákem, stojí cosi nelidského a záporného — totiž cenzura.

Ta je však podle Hlaváčka pravděpodobně nutná, aby se neopakovala anarchie z konce šedesátých let. Tehdy prý běželo o parazitování na dávno už vyzkoušených a silně otřelých prostředcích moder-

ní malby, proměněných v machu, konvenci a manýru. České umění se prý opíjelo po západu, výstavní síně se prý po roce 1964 "měnily v zátoky nudy nad netvůrčím omíláním importovaných vzorů a šablon," započala prý "invase neodadaistických a neosurrealistických harcovníků, kteří zase v krátkém čase učinili z našich galerií kabinety hrůz a strašidýlek." Vrcholem této anarchie byl prý pak "až tragický pokles společenské angažovanosti uměleckého projevu."

V druhé polovině šedesátých let se konaly po celé západní Evropě desítky a desítky výstav českých výtvarníků. Jejich morální a často i finanční úspěchy, jejich vesměs kladný ohlas v tisku a také naše vlastní poznatky z těchto výstav ani v nejmenším Hlaváčkovy výklady nepotvrzují. Západní pozorovatelé naopak zjišťovali — že soudobé české výtvarné umění má osobitý kolorit a svéráznou notu, že některé otázky klade a řeší nově, že přináší specifickou českou poetičnost a objevnou fantazii a že se vyznačuje mimořádnou technickou připraveností a použitelností.

Hlaváčkovo zjištění: Opičení a nošení dříví do lesa. Převládající západní názor: Umění s vlastním charakterem a poezií.

A dnešní stav: Svaz už-národních a brzy-národních umělců.

J. Dresler

NAFTA NA ČERNO

Veřejná bezpečnost a soudní orgány se zabývají — v Praze a ve Středočeském kraji — rozsáhlou aférou kolem "černého" prodeje nafty. Bylo obviněno přes sto lidí, které čeká trestní řízení; další desítky očekávají kárné tresty ve svých podnicích.

Aféra se ovšem týká celé republiky a je příznačné pro všeobecně klesající občanskou morálku, což vyvolává amorální a ničeho se neštítící režim. V mnoha podnicích po celém státě vykazovali ři-

diči nákladních vozů, ale hlavně těžkých zemních strojů (buldozery a pod.) zvýšenou spotřebu nafty, na kterou dostávají poukázky. Řidiči prodávali poukázky obsluhovatelům čerpadel. Litř za 50 haléřů. "Pumpaři" těmito poukázkami kryli především spotřebu nafty zahraničních kamionů, projíždějících Československem při cestách, hlavně severojižním směrem a naopak. Cena u pumpy: litř nafty za jeden rakouský šilink. Na tom vydělávali samozřejmě i řidiči ze západních států, kteří svým firmám vykazovali účty daleko vyšší. Od r. 1971 (dál zatím vyšetřování nedospělo) se takto prodalo na 700.000 litrů nafty. Kromě přímo obviněných budou mít kárné potíže i vedoucí pracovníci především podniků Metrostav, Vodní stavby — Vojenské stavby a Čs. automobilová doprava.

liticky se italská vláda bude pohybovat dále po strmé a úzké stezce. Německý postoj k italským problémům ale vyvolává zároveň naději, že Evropské společenství zásadně také jako celek konkrétními opatřeními, jestliže se vyskytnou obtíže některého jeho člena, které by se nakonec dotkly všech.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.50% přinese 7.90%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na čtyři roky

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplatíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a vyplácíme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$20,000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation* ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021

aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,

Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710

and

590 EAST 187 STREET

Bronx, New York 10458

SPORT



I. fotbalová liga pokračovala dalšími zápasy. Zajímavostí je, že taková zkušená mužstva jako Sparta, Trnava a Bohemians ještě nevyhrála a společně uzavírají tabulku I. ligy. Výsledky 5. a 6. kola: Dukla-Jablonec 1:0, Trnava-Slovan 0:4, Teplice-Bohemians 2:0, Třinec-Sparta 0:0, Košice-Plzeň 6:2, Inter-Žilina 2:0, Brno-Ostrava 2:1, Slavia-Nitra 2:0, Nitra-Teplice 2:0, Žilina-Dukla 1:1, Plzeň-Slavie 1:0, Jablonec-Košice 2:1, Slovan-Zbrojovka 2:0, Sparta-Ostrava 0:1, Bohemians-Trnava 2:2 a Třinec-Inter 2:1.

Tabulka:

1. Dukla Praha	6 9
2. Sn Bratislava	6 8
3. LIAZ Jablonec	6 8
4. Zbroj. Brno	6 7
5. ZVL Žilina	6 7
6. TŽ Třinec	6 7
7. Inter Bratislava	6 6

8. Slavia	6 6
9. VSS Košice	6 6
10. B. Ostrava	6 6
11. SU Teplice	6 6
12. AC Nitra	6 6
13. Škoda Plzeň	6 6
14. Sparta	6 3
15. Sp. Trnava	6 3
16. Bohemians	6 2

Výsledky 3. kola II. fotbalové ligy: Liberec-Pardubice 2:0, Vítkovice-Lok. Košice 0:1, Kladno-Martin 3:1, Spartak Hr. Králové-Převídz 0:1, Prešov-Vlašim 1:0, Bardejov-Trenčín 0:0, Kys. N. Mesto-Pov. Bystrica 2:1. Tabulku vede Převídz se 6 body. Prešov, Kladno a Vlašim získaly po 4 bodech.

Na mezinárodním tenisovém mistrovství USA ve Forest Hills se čs. reprezentantovi J. Kodešovi nepodařilo to, co minulého roku — vybojovat se do finále. V zápase o postup do semifinále byl Kodeš vyřazen, když podlehl Američanovi J. Connorsovi, vítězi letošního turnaje ve Wimbledonu.

V přípravných hokejových zápasech dosáhla čs. prvotní mužstva tyto výsledky: Kölner EC (Záp. Německo) — ZKL Brno 2:9, VSŽ Košice — Krystal Saratov 11:2, Poľad-Slov. Bratislava 7:3.

—pza—

Amerika oslavila svátek práce

Spojené státy slavily svůj svátek práce dlouhým třídním víkendem. Letošní oslava poskytla pochopitelně prezidentu Fordovi příležitost k tomu, aby se obrátil na americké pracující a odboráře zvláštním poselstvím. Ve své výzvě prezident Ford vzbízí americké odbory, aby mu pomohly zvýšit produktivitu práce a bojovat proti inflaci. Má plnou důvěru — řekl prezident, že muži a ženy v americkém odborovém hnutí si jsou plně vědomi, že boj proti inflaci je společným úsilím všech vrstev amerického národa a že splní svou úlohu. Zároveň ministr práce Brennan prohlásil, že jeho ministerstvo připravilo zvláštní program zvýšení federálních příspěvků státům a městům v rámci jejich úsilí vytvořit nové pracovní příležitosti, jestliže by národní křivka nezaměstnanosti dále stoupala. Ministr Brennan mluvil o rozsáhlém programu nových pracovních příležitostí, jež by byly vytvořeny ve veřejných službách, celkem 800 tisíc nových zaměstnání, který by byl automaticky zahájen — kdyby nezaměstnanost dosáhla 7 procent. Poslední statistika udává nezaměstnanost ve Spojených státech cifrou 5,3 procenta. Program, o němž mluvil ministr Brennan vychází z dřívějších návrhů republikánského senátora Javitse a předsedy federálního ménového fondu

Brunse, a je ovšem v rámci velké americké celonárodní diskuse o sdružených problémech inflace a zároveň případné krize a nezaměstnanosti, kterou by mohla vyvolat příliš drastická opatření, směřující k zastavení stoupání cen.

Zároveň se začínají neodbytně hlásit i četné otázky zahraniční politiky, jednak zděděné po prezidentu Nixonovi, jednak některé nové. Nyní ovšem již jasně nastává doba, v níž je třeba nejen kontinuity, ale nových rozhodnutí a iniciativ. Prvním takovým novým krokem je formální ohlášení navázání diplomatických styků s východním Německem, k němuž došlo v americkém ministerstvu zahraničí ve Washingtonu. Tím skončilo téměř třicetileté poválečné údobí, v němž oba státy neměly přímé diplomatické styky.

Mnohem větším problémem než styky s východním Německem jsou ovšem pro amerického prezidenta budoucí vztahy k Sovětskému svazu, které jsou ve znamení dvou hlavních nevyřešených problémů: sovětských hospodářských požadavků ve věci doložky nejvyšších výhod a úvěrů spolu s otázkou sovětských překážek ve věci svobodné emigrace, a za druhé, svízelnější otázky v jednání o omezení strategických nukleárních zbraní. Hospodářské styky se Spojenými

Jugoslávií patří k zemím, které jednoznačně pozdravily výsledek světové populační konference v Bukurešti. Jugoslávskou tezí je, že četnými změnami v návrhu akčního plánu konference byl překonán jednostranný přístup k problému a podařilo se spojit populační otázku s naléháním na změnu ve světovém hospodářském systému. Pro Jugoslávce je výsledek konference v jistém smyslu potvrzením závěrů loňské konference neangažovaných zemí v Alžiru, na které se kladl hlavní důraz na protiklad mezi bohatými a chudými státy, mezi průmyslově vyspělou a rozvojovou částí světa. Takzvaný třetí svět, respektive jeho ne tak přehledně země, jako jsou Indie, Bangladéš či Indonésie, prosadil stanovisko, že populační problém je pouze jednou složkou problému ekonomicko-sociálního vývoje a že jakmile všechny země dosáhnou uspokojivé hospodářské úrovně, vyřeší se populační otázka víceméně samočinně. Konference v Bukurešti se zmyšlila ve svém námětu. Zvláště západní sociální vědci byli zklamáni, že se původní návrh, který byl vypracován po dlouhých populačních studiích, podařilo v Bukurešti rozmělnit. Podle kompromisní verze akčního plánu však myšlenka demografické kontroly nebyla přece jen úplně utopena. Definitivní verze byla proto nakonec přijata aklamací. Pouze zástupce Vatikánu zaregistroval nesouhlas, který byl motivován specifickými nábožensko-etickými důvody a nebyl tedy otázkou priorit v tom smyslu, jak se o ně na konferenci zápasilo.

Konference nezávazala nakonec nikoho k ničemu, i když zdůraznila významně mnoho důležitých aspektů — mezi nimi jistě ne na posledním místě úplnou rovnoprávnost žen. Konference mohla snad zůstat bez politických aspektů, ale to se úplně nepodařilo. Nejvíce k tomu přispěla lidová Čína, jejíž zástupce ještě v závěrečném slovu — tedy po přijetí akčního plánu, útočil na takzvané su-

Co dál s populací?

perveimoci. Nicméně většina delegátů a pozorovatelů nezískala dojem přepolitizované konference. Zásluha za to se přičítá předsedovi konference, rumunskému ministru zahraničí Macovescovi, který zachovával příkladnou neutralitu a snažil se ulamovat hrot politickým sporům v zákulisních jednáních. Nakonec byla tato konference politickým úspěchem Rumunska, kterému účastníci poděkovali ve zvláštní resoluci. Generální tajemník konference, Antonio Carrillo-Flores z Mexika, prohlásil, že jméno Bukurešti bude navždy spojeno z jednou z nejušlechtilějších iniciativ Spojených národů.

Nyní jde o to, zdali se podaří v Bukurešti proklamované a nadhozené myšlenky prohloubit. Populační problém

zůstává hrozivý, plný hospodářských, výživových a politických risik. Akční plán konference mohl pouze doporučit demografickou kontrolu. Nestačilo by, kdyby to vše zůstalo peplasným znamením pouze pro ty, kteří jsou už bdělí.

—ák

Vyznání růžím

Pod tímto názvem byla v olomouckém rosariu ve Smetanových sadech zahájena výstava nejlepších výpěstků, celkem na 350 druhů růží. Jsou mezi nimi i nově vypěstované odrůdy z Lidic. Olomouc se vůbec specializuje na vystavování květin. V městských sadech postupně vznikají zahrady různých národů, zatím hlavně z východního bloku. Nejnověji se zřizuje zahrada gruzínská.

Teče benzín, teče . . .

V deníku Svoboda (určeném pro Středočeský kraj) si bylo možno před časem — dokonce na pokračování — přečíst smutnou reportáž. Pojednávala o tom, jak se malá středočeská obec Kněževy, soused ruzyňského letiště, stala obětí moderní doby a starých nepořádků. Už v r. 1966 "vyrazil" z rybníka a ze studen v této obci petrolej. A to hned letecký. Několik desítek tisíc litrů (dodnes neví nikdo přesně kolik) ho vyteklo ze špatně projektovaných letištních nádrží do půdy. Do Kněžev se museli natáhnout potrubí s pitnou vodou. O sedm let později — loni v srpnu, začala "petrolejová nalezitost" v Kněževsi pracovat znovu. Příčina stejná, jen palivo "lepší kvality". Benzín tek l po potoce, jehož hladina také chytla. Domy, v základech také prosáklé petrolejem, bylo nutno evakuovat. Hrozil výbuch par. V obci je "kouření zakázáno". Z nádrží uniklo o pět 250.000 litrů benzínu, a to tak, že penzista zapomněl při přečerpávání zavřít nebo dovřít uzávěr a nádrž po několik hodin přetékala. Ne-

bot' ani události z r. 1966 nepřinesly poučení, že je třeba nádrže technicky zlepšit, minimálně automatickými uzávěry, které by podobným haváriím zabránily. Zatím se obsah kontroluje pouze vodoznakem, který je pod víkem na šest šroubů v jámě, do níž nevedou schody. Pracovníci Aerolinií otevřeně říkají, že "se s tím musí něco dělat" — protože zitra nebo za měsíc uteče do země další milion litrů. Celá záležitost se zpomaluje také kompetenčním sporem, kdo vlastně za podobné škody zodpovídá. Ani Čs. aerolinie, ani správa civilních letišť nechtějí přejmout odpovědnost. Protože vědí, že na rekonstrukci stejně nedostanou prostředky nebo neseženou zařízení a stavební kapacitu. Zároveň si ovšem stále stěžuje národní výbor v Kněževsi, který oprávněně bombarduje stížnostmi místní občané. Jejich osobní majetek je stále ohrožen a jejich zdraví stejně tak. Ovšem nejbližší plány začínou s asanací až za dva roky. A to ještě — při známé čs. praxi — kdo ví?

CHRÁNĚNÉ OBLASTI

Podle zákona na ochranu přírody byla před 20 lety prohlášena v Československu první chráněná krajinná ob-

last. Byla to proslulá skalní města v Českém ráji. Poté byly za podobně chráněné krajiny prohlášeny oblasti Moravský kras, Šumava, Jizerské hory, Jeseníky, Orlické hory, Žďárské vrchy — Labské pískovce, Český kras, a loni — Beskydy. K vyhlášení jsou připravovány oblasti Slavkovský les, Pálava a Lužické hory. Ochránáři přírody by v budoucích letech uvedli rádi do stejné ochrany Kokořínsko, Křivoklátsko, České středohoří, Blanský les, Podyjí, Broumovské mezíhoří, Novohradské hory, Třeboňsko a Bílé Karpaty. Na Slovensku byly chráněnými oblastmi prohlášeny Slovenský ráj a Malá Fatra;

připravuje se Velká Fatra, Slovenský kras, západní Tatry a řeky Dunaj a Orava. Vcelku se jedná asi o jednu desetinu celkové plochy Československa. Jde hlavně o to, aby se v chráněných oblastech používalo méně chemických produktů v zemědělství a aby se i turistika řídila přesnými instrukcemi.

Úbytek půdy

Za posledních 25 let ubylo v Československu přes jeden milion hektarů zemědělské půdy. Jen z jeho (ušetřené) poloviny by se dalo skládat 870.000 tun obilí a vyrobit 117.000 tun masa. To co zabraňuje města a průmysl, se musí dovážet ze zahraničí.

Vyhlídky Harolda Wilsona stoupají? SOVĚTSKÉ 'OBCHODY'

V britském přímořském letovisku Brightonu byl zahájen výroční sjezd Britského odborového kongresu. Tato mohutná organizace sdružuje odbory, zastupující přibližně 10 milionů členů, a je hlavní politickou oporou vládnoucí labouristické strany ministerského předsedy Harolda Wilsona. Obecně se očekává, že sjezd poslouží této straně jako první významné politické forum pro nadcházející volby do londýnského parlamentu. Wilson má promluvit k odborářům a podle nepotvrzených zpráv oznámí při této příležitosti asi datum těchto vo-

leb. Nejčastěji se uvádí třetí nebo desátý říjen.

Nelze říci, že by Brightonský sjezd začal pod příznivým znamením pro Wilsonovu vládu. Její naděje, že získá odbory k jednotné podpoře své hospodářské linie a že bude moci ve volební kampani vyzdvihovat naprostý souhlas odborů s její mzdovou politikou, zmařil Svaz pracujících ve strojírenském průmyslu. Tato druhá největší britská odborová organizace, která má asi milion 400 tisíc členů, hlasovala v sobotu proti takzvané "sociální smlouvě", to je programu, v němž se vláda a odborový kongres dohodly o společném postupu v mzdových otázkách a při potírání inflace. Rozhodnutí tohoto odborového svazu však neohrožuje vyhlídky na schválení sociální smlouvy na Brightonském sjezdu. Generální tajemník britského odborového kongresu Murray, který má klíčové postavení v prosazování sociální smlouvy, prohlásil, že jeho největší zájem platí rozhodnutí které učiní kongres na závěr střední debaty. Svaz pracujících v do-
prvé — největší odborová organizace v Británii, se vyslovil v neděli pro sociální smlouvu a vyzval Svaz pracujících ve strojírenství, aby znovu uvážil celou záležitost. Vůdce strojařů a kovářů Hugh Scanlon ujistil v rozhlasovém interviewu, že vůbec nepomýšlí na to, aby zničil volební vyhlídky labouristické strany nebo zhatil její snahy o dosažení lepších výsledků britského hospodářství. Vidí sice v sociální smlouvě prostředek, který umožňuje vládě zasahovat do mzdových jednání mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, ale netají se tím, že se situace stane pro jeho odborový svaz — jak řekl — "nesnesitelnou, nevzejde-li z voleb znovu labouristická vláda".

Sociální smlouva je nepsaná dohoda mezi vládou a odborovým kongresem, zaměřená zejména na potírání inflace. V Británii je tempo inflace zvláště vysoké; mezi červnem 73 a červnem 74 dosáhlo 16 a půl procenta. Proti tomu vykázala Francie ve stejném období inflační přírůstek 13,9 procenta, Spojené státy 11,1 a západní Německo 6,9 procenta. Ministr financí Denis Healey minulý týden řekl, že sociální smlouva podle jeho názoru sníží inflaci v Británii do konce příštího roku na 12 procent. V Brightonu přijde pravděpodobně na přetřes i Evropské společenství, k němuž mají některé britské odborové svazy silné výhrady. Wilsonova vláda žádá, aby podmínky britského členství v Jednotném trhu byly znovu sjednány.

V souvislosti s nadcházejícími volbami do parlamentu

vůdce opoziční konservativní strany Edward Heath naznačil v rozhlasovém rozhovoru, že pravděpodobně znovu nabídne liberálům, aby vytvořili po říjnových volbách s konservativci koalici. Jak známo, liberální strana odmítla po nerozhodných volbách z února letošního roku podobnou nabídku bývalého ministerského předsedy. Průzkum veřejného mínění ukázal, že labouristé mají pět a půl procentní náskok před konservativci. Harrisův ústav dává nyní labouristické straně 41 a půl procenta hlavů, to je o čtyři a půl procenta víc, než získala v předešlých volbách, a konservativcům 36 procent, čili o dvě procenta méně. Postavení liberálů se nezměnilo; tuto stranu podporuje nadále 19 a půl procenta, to je prakticky pětina britského voličstva. Největší popularitu se podle Harrisova průzkumu těší Wilson, pro něhož se vyslovilo 35 procent dotázaných osob. Vůdce liberálů Jeremyho Thorpeho podpořilo 27 a Heatha jen 22 procent dotázaných.

Vítězné květiny

Na Mezinárodní zahraniční výstavě ve Vídni soutěžili čes. zahradníci úspěšně s Holanďany a Belgičany. Vystavovali celkem 4000 řezaných květů i hrnkových rostlin. Získali hlavní cenu výstavy a 12 zlatých medailí. Byl projev i značný zájem o nákup čes. květů.

Zahraniční obchod Sovětského svazu vykázal v roce 1972 schodek 750 milionů dolarů, vloni však přebytek asi tři sta milionů dolarů. Tento do očí bijící rozdíl lze snadno vysvětlit: za říjnové války na Blízkém východě dodaly Sověty Egyptu a jiným arabským zemím velká množství zbraní. Jejich hodnota, to je asi dvě miliardy dolarů, byla téměř dvakrát vyšší než světový vývoz zbraní v roce 72. Vyloučíme-li export zbraní, sovětský obchod s oblastí měkkých valut byl loni zhruba vyvážen. S oblastí tvrdých valut byly Sověty loni s to snížit své pasivní saldo ze dvou miliard na jednu a tři čtvrtě miliardy dolarů, přestože po veliké neúrodě z roku 72 musily dovézt obrovská množství obilí z Ameriky. Musily také zaplatit vyšší ceny za dovezené tovary v důsledku pokračující inflace v hospodářsky vyspělém světě, ale na druhé straně měly značný prospěch z konjunktury na trhu surovin: prodávají totiž primární zboží na západ, zatímco tovary vyvážejí většinou do rozvojových zemí. Pohotovými a podstatným zvýšením cen za ropu a rozšířením jejího vývozu asi o sedm procent vydělala Moskva loni navíc šestsetpadesát milionů dolarů, napsal londýnský týdeník "Economist" a dodal, že naštěstí pro východoevropské země jsou ceny většiny výrobků, vyměňovaných se Sověty, pevně stano-

veny na dlouhodobé základně, rozuměj do konce běžné pětiletky, to je do konce příštího roku. Moskva, která předtím tvrdila, že se nesluší používat pro vývoz sovětských surovin do východní Evropy světové ceny, protože prý byly příliš nízké, nemohla tedy plně těžit z nenadálé konjunktury na trzích paliv a surovin. V obchodu s rozvojovými zeměmi, založeném z valné části na směně, musily Sověty platit často vyšší ceny než předtím, ale také účtovaly těmto partnerům za své dodávky mnohem víc. Nejnovějším příkladem rozvojové země, která si stěžuje na příliš vysoké ceny, žádané Sověty — tentokrát za zinek — je Bangladéš. V těch rozvojových zemích, v nichž si zajistily dodávky na dlouhodobé smluvní základně, Sověty "hezky vydělaly". Od Iráku koupily Sověty například výměnou za zbraně naftu za cenu šest dolarů za sud, ale prodaly ji západnímu Německu za osmnáct dolarů za sud. Sověty také odebraly zemní plyn od Afghaništanu za cenu šest a půl dolaru za tisíc kubických metrů a od Iránu za deset dolarů třicet centů, ale prodaly svůj vlastní zemní plyn Rakousku za 13 dolarů 80 centů v tvrdé valutě. Bratrskému Polsku však účtovaly osmnáct dolarů třicet centů a Československu dokonce devatenáct a půl dolaru za tisíc kubiků zemního plynu. **vek**

Mnichovská ...

(Pokrač. ze str. 1.)

Londýna a Paříže, protože Hitler by se byl neodvážil vyvolat válku, před níž armádní velení Hitlera otevřeně varovalo. Nesplnilo se naivní očekávání Chamberlaina o zajištění míru na celou generaci. Mnichovská dohoda ukázala slabost západních mocností a byla Hitlerovi popudem k provedení válečných plánů. Válka pak přinesla Velké Británii zničení celého imperia a Francii ztrátu politické, vojenské a kulturní hegemonie ve střední a východní Evropě vedle nesmírných obětí na životech vlastního obyvatelstva.

Mnichov bohužel neotevřel mocným tohoto světa oči. Duch Mnichova kráčí dál. Jenom jméno se změnilo: místo "appeasement" říká se tomu "détente", ať již jde o obětování Východního Německa anebo satelitních států střední a východní Evropy uznáním jejich obsazení. Dokonce i americký politik a diplomat Jacob D. Beam označil to obsazení za nejpríšernější dědictví druhé světové války, dědictví, které nedokázalo vyvolat ani dostatečné rozhorčení světa.

Probudí-li neproslovený projev Solženicynův spáče, pak by si Solženicyn zaslouhoval vedle Nobelovy ceny za literaturu i Nobelovu cenu míru.

Budoucnost letecké

dopravy

V Olomouci se konal seminář o perspektivách čes. letecké dopravy. Konstatovala se potřeba její modernizace — především ve zvyšování rychlosti, operativnosti a komfortu, jakož i zvýšené nároky na pozemní technické služby, především automatické řízení provozu. Výpočetní technika má být nasazena při rezervaci míst u prodeji letenek. Budou se modernizovat letiště v Praze, v Bratislavě a v Košicích. Z SSSR bude dovezeno 14 letadel typu JAK 40 (pro 32 cestujících) k nasazení na vnitrostátní linky.

Zajímavosti z veletrhu v Lipsku

Podzimní veletrh v Lipsku byl tentokrát silně poznamenán snahou východoněmeckého režimu zvýšit vývoz do takzvaného kapitalistického světa. Ustřední výbor východoněmecké komunistické strany vydal směrnice, které žádají překročení vývozních plánů v druhé polovině letošního roku. Hodnota dovozu východního Německa ze Západu stále silně přesahuje hodnotu jeho vývozu. Za loňský rok vyvezlo východní Německo do takzvaných kapitalistických průmyslových zemí zboží za 6 miliard marek, ale dovezlo z nich zboží v značně vyšší hodnotě 9 miliard marek. Zvláštní místo přitom zaujímá výměna zboží s Německou spolkovou republikou, která je nápadně chronickým a stále vzrůstajícím pasivním saldem východního Německa, pasivem nadto financovaným bezúročným úvěrem západního Německa. V Německé spolkové republice se zejména v poslední době vyskytly hlasy, varující před dalším zvyšováním tohoto bezúročného úvěru — který je znám pod technickým označením "swing", což znamená tolik jako nekryté přetažení konta. Dopisovatel západoněmecké tiskové agentura DPA u-

pozornil v této souvislosti ve své zprávě z lipského veletrhu na několik zajímavých podrobností. Především zaznamenal, že šéf východoněmecké komunistické strany Honecker navštívil o zahajovacím dni jeden ze západoněmeckých stánků a strávil tam dvacet minut v rozhovoru s šéfem velkého západoněmeckého chemického koncernu, Honecker měl také rozhovor se zástupcem Bonnu ve východním Berlíně, státním tajemníkem Gausem. Rozhovoru se zúčastnil také východoněmecký ministerský předseda Siedermann. Korespondent tiskové agentury DPA v Lipsku k tomu napsal: "Znalci východoněmecké scény vědí, že k tak nápadné návštěvě stranického vedení u západoněmecké firmy nedochází bez určitého úmyslu. Východoberlinské vedení má velký zájem na tom, aby dalo nápadně najevo přání, zvětšit rozsah obchodu se svým západním sousedem. Nelze přitom přehlédnout, že mezi tímto obchodním zájmem a bezúročným úvěrem, který Německá spolková republika poskytuje v rámci takzvaného "swingu", je úzký vztah. Rozšíření obchodu závisí také na tomto úvěru. Západ-

německé kruhy k tomu připomínají, že při dobré vůli je možno dospět také ve věci tohoto úvěru k úpravě, která by vyhovovala oběma stranám. Snaha východního Berlína získat další úvěr Bonnu a rozšířit obchod se západním Německem se projevuje ovšem jen v zákulisních jednáních. Oficiální zpravodajství se naprosto vyhýbá jakékoliv zmínce o tom, jak důležitým obchodním partnerem východního Německa je Německá spolková republika. Zmínky o západoněmeckých a západoberlinských firmách ve zpravodajství se objevují jen nenápadně a to při výpočtech na posledních místech. K zvláštnostem podzimního veletrhu je možno také přičíst příhodu s heslem, které bylo možno před začátkem veletrhu číst v oknech lipské hlavní pošty na náměstí Karla Marxe. V ohromných písmenech tam bylo napsáno: NDR je živým důkazem, že bez kapitalistů to jde lépe. Pravěpodobně si z těch tam nahoře všiml, že toto heslo se zcela nesrovnává s tím jak se nyní NDR snaží o obchod s opovrženými kapitalisty. V noci toto heslo z oken pošty zmizelo a ráno tam bylo jiné, takřka neutrální."

MODEL MAKER Experienced in working with plexiglas also making jigs and fixtures. Call (212) 723-2200.

MECHANIC
or Mechanic **HELPER**
Steady Work-Fringe Benefits
Adirondack Trailways
Garage
533 West 37th Street, NYC

FOREMAN to oversee plexiglas fabrication assemblyline. Must have experience with strip heating and solvent — glueing of plexiglas. Call (212) 723-2200.

Hledám pána do podnájmů za výhodných podmínek. Pište na značku: "H.H., P. O. Box 549, Gracie Station, New York, N. Y. 10028.

DRIVER — to pick up & deliver. Tractor-Trailer Exp. Helpful Call (201) 248-0550.

MECHANIC—TRUCKS
Must know air brakes & hydraulic truck systems. Must have own tools. Call (201) 248-0550. Ask for shop foreman.

TOOL & DIE MAKER
Light weight work Brooklyn Buckle MFG. Excellent opportunity for qualified mechanic. Top salary, Holidays, Fringes, Steady work, overtime. Write or Call Rue Bro, 1002 Grand St, Brooklyn N.Y. (212) ST-2-6885.

ELECTRICIAN
Electrical contractor seeking reliable electrician with solid electrical background in residential and commercial wiring. Good pay, insurance, profit sharing and steady work. Call betw 9-3:30 (201) 796-5298.

NURSES
RN full or part time; 11 p.m.-7 a.m. and RN or LPN by exam for vacation relief; 3-11 p.m. **GLENSIDE NURSING HOME**, New Providence, N. J. Call weekdays 9 a.m.-3 p.m., (201) 464-8600.

MACHINIST — Full time or part time. Age no barrier. Small Shop. 2 yrs. exp. Benefits. Call until 6 P.M. 201-666-9772

MACHINE OPERATORS — Paper slitting, night shift. Need experienced slitter operators for Dusenbery type shear cutter. Excellent pay, full family benefits. Call 201. 297-6300 P. Robine for appointment.

BODY MAN —
HEAVY COLL. WORK.
Exp. must be reliable & top notch. Will pay top salary. (201) 339-2398 or 858-9751.

ENGINE LATHE OPERATOR
Small lathe, experienced, light production work, benefits. **DOLINKO & WILKENS Inc.**
1907 Summit Av.
Union City, N. J.
867-6630

EASY WAY AUTO DRIVING SCHOOL, Inc.
35-12 Broadway, Astoria, NY 11103 • Tel.: (212) 932-2525 •
Můžeme vám pomoci k řidičskému průkazu, i když neumíte číst anglicky.

SHIPPING/RECEIVING
Experienced only. Full responsibility. Material handling cartons and wood boxes. Must understand all shipping documents and shipping procedures. Call (201) 238-1900
An Equal Opportunity Employer

PRESSMAN
Experienced to operate Flexo-Press.
Apply at
PURITAN PACKAGING
236 Blackford Ave.,
Middlesex, N. J.
(201) 469-1366

PIPE WELDER, experienced, also electric wireman for panels Equipment Specialists. 648 W. First ave., Roselle, N.J.; (201) 241-7100.

ALL AROUND MACHINIST
ALSO LENS POLISHERS
AND GRINDERS
with Potential for
Advancement
Excellent benefits.
Near transportation.

For personal Interview Call:
FJW INDUSTRIES
259-8100 Hans Mack
215 E. Prospect Avenue
Mt Prospect, Illinois

ASSEMBLERS, ELECTRONICS
An Equal Opportunity Employer will train, steady work, holidays, vacations sick days.
UTEC
Universal Technology Inc.
29 Commerce Ct.
(off Ozone Ave.)
Verona N.J. (201) 857-0440
Public service buses 29, 114, 116.

AUTOMATIC Transmission builder, exp'd. Must have own tools. Good pay, 5 day week. Call: (201) 772-3182.

PRESSMAN —
A. B. Dicks, Multi, Opportunity to advance. Experience necessary. Growing printer in Roselle. Call 201-245-7800.

Radio TV Technik
se přijme do práce za dobrých podmínek. Je možnost získat 45% podílu z obchodního zisku. Domluva osobně. Ridgewood Electronic Center, 45 Hudson St., Ridgewood, N. J. (201) 652-4810. Ve več. hod. 468-4698.

PRESS OPERATORS
29" presses — Must have exp. Also AB dick & davidson press operator. Bindery help needed also. This is a commercial plant. Lawlor Enterprises — Berlin Printing, Union area (201) 233-5300.

INJECTION MOLDING FOREMAN (M/W) —
Or blow molding foreman. Experienced. Salary open. Full fringe benefits. Northern N.J. location. Easy access. Call Dave Shandolow (201) 843-7141.

MAINT. MECHANIC
N. E. Bronx chemical mfg plant requires individual expd in industrial equipment, boilers, pumps, pipe-fitting & welding. Good salary & bnfts incl: Hosp, Major Medical & Dental. Mr. Erlanger (212) 324-7550.

TRAINEE
FIRST SHIFT AND SECOND SHIFT
Steady employment with printed circuit manufacturer.
(201) 272-5198;
9 a.m.-4 p.m. For appt.

GIRL FRIDAY
Good steno, typing, dictaphone and general office experience necessary. Export sales office of Sayreville, N.J. Area manufacturer call (201) 238-1900.
An Equal Opportunity Employer

SEWING MACHINE OPERATORS
— Experienced, high salary, steady work.
ALPINE HANDBAGS,
130-8th st., Passaic, N. J.
Call (201) 473-0358.

FITTER
FULL OR PART TIME
position for experienced fitter for Sales Floor Work. Apply in person or call after 12 Noon
WM. A. LEWIS
Hillside Shopping Center
449-8800
or
Winston Plaza
Shopping Center
Melrose Pk., Ill.
681-1130

MECHANIC —
Experienced service station mechanic wanted. Good starting salary. Paid benefits. (201) 674-9618, 8-5 P.M.

MAINTENANCE
New apt. house, centrally located, some mechanical aptitude couple preferred, good starting salary, plus 2 bedroom apt. with utilities. Call (518) 465-2293.

MILLING MACHINE OPERATOR
Expd. Must be able to setup. Swing shift.
T. SHRIVER & CO.
Harrison, N. J.
(201) 484-2500

ČESKOBRATRSKÝ PRESBYTERNÍ SBOR MISTRA
JANA HUSA

During the summer months, the Jan Hus Church will worship with the Church of the Epiphany, East 74th Street and York Avenue at 10:30 Sunday mornings.

Czech Bible Hour is discontinued until Fall.

The Senior Citizen's Club has a full schedule of summer activities including weekly bus trips. For information, telephone BU 8-6743.

SET-UP MAN — And operator for Brown and Sharp automatic screw machines. Phone **COLLECT** (717) 296-6031 or write Hoegger Supply Co., P.O. Box 368, Milford, Pa.

SLITTER OPERATOR
Cameron heavy web experience desired. Will train with allied exper. Top rate, union shop, all benefits. **SUPERIOR TAPE CORP.** (201) 489-2011.

SHAPER OPERATOR
Expd. Must be able to setup. Swing shift.
T. SHRIVER & CO.
850 Hamilton St.
Harrison N. J.
(201) 484-2500

R.N.
Full Time 11 to 7 a.m.
L.P.N.
7 to 3 p.m. Full time
Top wage scale with benefits. Modern nursing home in Wayne, N. J.
(201) 345-0555.

BE YOUR OWN SUPERVISOR
Tool maker or machinist, excellent opportunity with project developments. Must be imaginative and mechanically creative. Salary to match talent. Holidays, Fringes, Steady work. Write or Call Rue Bro, 1002 Grand St, Brooklyn N.Y. (212) ST-2-6885.

MACHINIST
Lathe production.
1st Class, \$250 per week.
(212) 674-0600

WELDER — Fitter, jobbing shop or conveyor experience preferred. Able to set up own work. 725 Fairfield ave., Kenilworth, N.J. (201) 245-9335.

MAINTENANCE MECHANIC —
Immed opening for general knowledge of electricity, hydraulics, etc. Equal opportunity Employer. Continental Can Co., Hollister Rd., Teterboro, N. J. (201) 288-1541.

SERVICE STATION front end alignment mechanic. Experience and references required. Colonial Chevron, Lake Hiawatha N. J. (201) 263-9666.

COOK
(Short Order).
Live in, private room.
Howard Johnson's Motor Inn.
(201) 636-2700.
Mr. Sideris, Jr.

An established progressive manufacturer of agricultural and industrial equipment has the following hourly positions available immediately.

AUTOMATIC TRACER LATHES
WARNER & SWASEY AUTOMATIC CHUCKERS
BARBER COLEMAN
CLEVELAND HORBERS
GRINDERS -- I. D.-O. D.
MACHINE REPAIR
PRODUCTION MACHINE SPECIALISTS
Should have related experience in the repair of gear cutting, milling and grinding machines, hydraulic experience essential, must be journeyman.

APPLY!
MASSEY-FERGUSON, INC.
13881 W. Chicago, Detroit 48228
an equal opportunity employer

MAINTENANCE MAN
General factory maintenance. Knowledge of machinery and electric repairs. Steady position. Benefits. Apply 8:30 AM to 12:30 PM. General Mirror Corp, 481 East 19th St, Paterson N. J. (201) 742-8286.

JOB OPPORTUNITIES
Several immediate openings in plastic and woodworking plant. Experience preferred, but not required. Starting rate \$2.40 per hr. and up depending on experience.
Apply in person
COLT INDUSTRIES
J. SCOTT OPERATION
61 Sherman Pl., Garfield N.J.
(201) 340-0550

ELECTRONIC TECHNICIAN
—Challenging new photographic application. Starting salary \$875/mo. Excellent fringe benefits. will factory train right person. Gd advancement potential. Pako Corp., 2 Oxford Dr. Moonachie, N. J. (201) 641-3160.

COOK
kitchen manager wanted for senior citizen luncheon program, 30 hour week beginning late Sept. Call Mrs. Watson mornings, (212) 535-5235.

Naše knihy v exilu

Knihy vlastní edice a všech exilových nakladatelství do celého světa zasílá

LITERÁRNÍ KLUB
K.J. Krušina, Fack, S-126 08
Hagersten 8, Sweden, Europe.
Napište si o prospekt

TOOL & DIE MAKERS
1st & 2nd Class. Good oppty in expanding company. Overtime, steady, benefits.

DYNACRAFTERS
Brooklyn N. Y.
(212) 237-0888

Hledá se
žena do domácnosti (na vaření a úklid), 5 dnů v týdnu od 11 hod. dop. do 8 hod. večer. Vých. 83. ul. N.Y.C. Volejte: (212) 535-1399.

KEYPUNCH OPERATORS —
Experienced 029, 059, 129, key to disc. Full time days, part time nights. Many benefits. Excellent working conditions. Rahway area. (201) 382-7502, Universal Data Systems.